

Vinkkipaketti oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin esi- ja perusopetuksessa

Sisältö

- 1 Vinkkipaketin tarkoitus ja käyttö
- 2 Opetuksen järjestäminen
- 3 Kouluyhteisön toimintakulttuuri
- 4 Vinkkilistat oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin
- 5 Linkkivinkit ja lähteet

Tampereen kaupunkiseudun esi- ja perusopetuksen henkilöstölle suunnattu vinkkipaketti

1. Vinkkipaketin tarkoitus ja käyttö

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt

Oppimisen ja koulunkäyntiä koskeva lainsäädäntö ja opetussuunnitelmat uudistuivat 1.8.2025 alkaen. Uudistus toi mukanaan oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt, jotka määrittelevät perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa luvussa 7.2.

Oppimisen edellytyksiä tukevilla opetusjärjestelyillä tarkoitetaan:

- oppilaiden erilaiset tarpeet ja edellytykset huomioon ottavaa **opetuksen järjestämistä** ja opetuksen **eriyttämistä**,
- eri oppiaineiden ja tiedonalojen kieltä avaavaa **kielitietoista opetusta**,
- **opetusryhmien muodostamista** siten, että opetuksen tavoitteet voidaan saavuttaa,
- **pedagogisia ratkaisuja**, joilla tukea tarvitsevien oppilaiden lisäksi huomioidaan myös oppilaat, jotka etenevät opinnoissaan tavoitekokonaisuuksittain,
- opettajan kykyä huomioida riittävästi **opetusryhmän tarpeet ja vahvuudet**,
- oppilaiden kanssa työskentelevien **koulunkäynninohjaajien ja muun henkilöstön hyödyntämistä** oppilaiden koulunkäynnin ja opetukseen osallistumisen tukena.

Taustalla lait, suunnitelmat ja tutkittu tieto

Vinkkipaketti oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin on koostettu perusopetuslakiin, opetussuunnitelmiin sekä tutkittuun tietoon perustuen.

Vinkkipaketin tarkoituksena on

1. taustoittaa oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen kokonaisuutta opetuksen järjestämisen sekä toimintakulttuurin näkökulmista,
2. laajentaa ja vahvistaa eriyttämisen keinovalikoimaa opetusryhmissä,
3. inspiroida pohtimaan pedagogisten ratkaisujen mahdollisuuksia,
4. helpottaa oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen suunnittelua sekä arviointia.

2

1. Vinkkipaketin tarkoitus ja käyttö

Työväline koko kouluyhteisölle

Vinkkipaketti oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin on suunniteltu **koko kouluyhteisön työvälineeksi**.

Vinkkipaketti on suunnattu kouluyhteisössä toimivan esi- ja perusopetuksen opetuksen järjestämisen tueksi. Vinkkejä voidaan soveltuvin osin käyttää myös varhaiskasvatuksen yhteydessä toteutetussa esiopetuksessa.

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt hyödyttävät koko opetusryhmää, vaikka oppilaiden tuen tarpeet vaihtelevat opetusryhmän sisällä. Esimerkiksi yhteiset käytänteet, ennakointi, pilkotut visuaaliset ohjeet sekä strukturointi edistävät koko opetusryhmän oppimista ja toimintaa.

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt luovat esteetöntä, saavutettavissa olevaa oppimisympäristöä, jossa jokaisen oppilaan osallisuus toteutuu vahvuudet ja tuen tarpeet huomioiden.

Ota vinkkilistat käyttöön!

Tämä vinkkipankki sisältää **vinkkilistoja** mm. opetusjärjestelyihin, eriyttämiseen, pedagogisiin ratkaisuihin ja monialaiseen yhteistyöhön sekä runsaasti **linkkivinkkejä** opetusjärjestelyjen suunnittelun tueksi.

Vinkkilistat toimivat **inspiraationa opetusjärjestelyjen suunnitteluun**. Niiden avulla voit

- muistutella mieleen ja löytää uusia ideoita pedagogisista ratkaisuista ja opetusjärjestelyistä,
- rastittaa jo käytössä olevia ratkaisuja, ja tehdä omia muistiinpanoja,
- arvioida oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen tilannetta sekä oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen toteutumista.

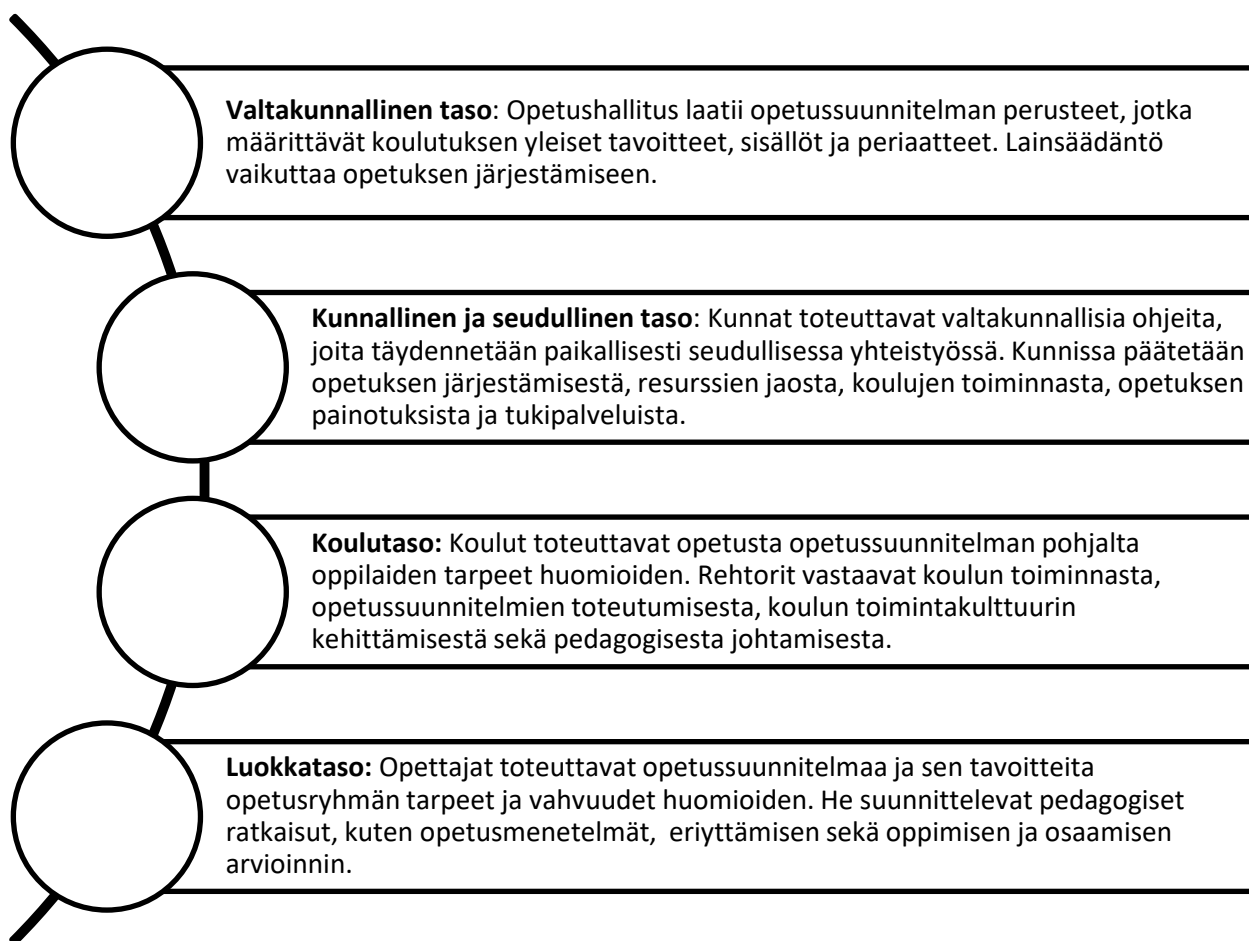
Muistathan, että vinkkilistat ovat suuntaa-antavia, eikä jokaisen vinkin tarvitse toteutua, jotta oppilaalle voidaan tarjota vahvempaa oppimisen tukea.

Uusien eriyttämis- ja toimintatapojen, käytänteiden sekä pedagogisten ratkaisujen käyttöönotossa on hyvä olla sitkeä ja sinnikäs. Jotta käyttöönotettujen opetusjärjestelyjen tukivastetta voidaan arvioida, tulee niitä toteuttaa johdonmukaisesti järjestelyistä yhdessä sopien ja niihin pitkäjänteisesti sitoutuen.

2. Opetuksen järjestäminen

Esi- ja perusopetuksen järjestämisen eri tasot muodostavat kokonaisuuden

3. Kouluyhteisön toimintakulttuuri

Arvot, normit ja toiminnan tavoitteet luovat toimintakulttuuria

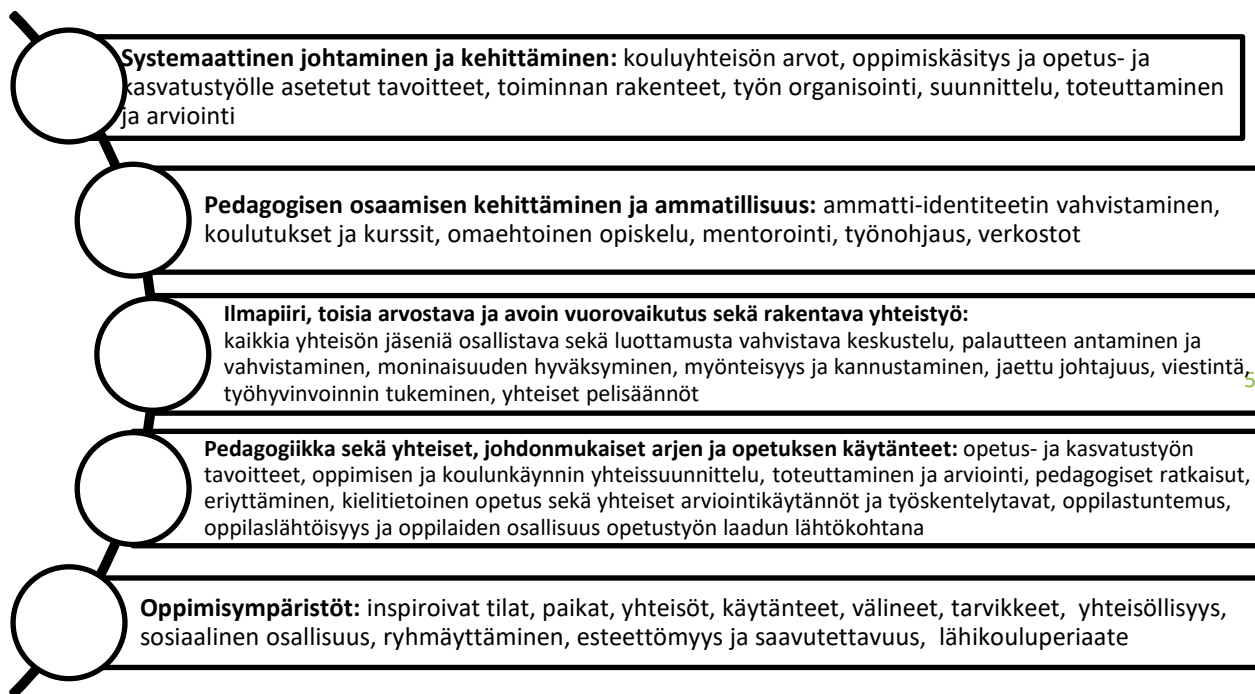
Toimintakulttuurilla tarkoitetaan tapoja, joilla yhteisön toimintaa suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan. Opetussuunnitelman (POPS 2014) mukaan kouluyhteisöjen tavoitteena on luoda toimintakulttuuria, joka **edistää oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyjä, oppimista, osallisuutta ja kouluun kiinnittymistä tukevia ratkaisuja sekä hyvinvointia ja kestäväää elämäntapaa.**

Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana on inklusiivinen perusopetus, jossa jokainen oppilas voi toimia, kehittyä ja oppia omana ainutlaatuisena itsenään sekä yhteisön jäsenenä. Inklusiivisuus edistää kaikkien lasten osallisuutta lähiympäristössään sekä lapsia koskevia yhtäläisiä oikeuksia, tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta, syrjimättömyyttä ja moninaisuuden arvostamista.

Jokaisella kouluyhteisön jäsenellä on vaikutusta toimintakulttuuriin.

Kouluyhteisön toimintakulttuurilla on yhteiskunnallisia vaikutuksia. Se muokkaa arvoja ja asenteita, edistää yhteiskunnallista osallisuutta, hyvinvointia ja kestäväää kehitystä sekä torjuu eriarvoisuutta ja syrjimistä.

Kouluyhteisön toimintakulttuuri

3. Kouluyhteisön toimintakulttuuri

Pohdintatehtävä: Minun vaikutukseni kouluyhteisöön

1. *Voit tehdä tehtävän itse tai oppilaiden kanssa.*
2. **Mitä toimintakulttuuri tarkoittaa:** Pohdi, mitkä asiat vaikuttavat koulun ilmapiiriin ja yhteishenkeen. Miten kunnioitus, avoimuus, arvostava kohtaaminen ja positiivinen vuorovaikutus näkyvät koulun arjessa?
3. **Oma roolini kouluyhteisössä:** Mieti, millä tavoin sinä toimit koulussa ja miten se vaikuttaa muihin. Mitä pieniä tekoja teet, jotka edistävät positiivista toimintakulttuuria?
4. **Haasteet ja ratkaisut:** Mitkä asiat voivat heikentää koulun ilmapiiriä? Miten jokainen voi omalla toiminnallaan estää näitä ongelmia ja edistää hyvää yhteisöllisyyttä?
5. **Konkreettinen teko:** Keksi yksi pieni, konkreettinen teko, jonka voisit toteuttaa heti koulussasi parantaaksesi toimintakulttuuria. Miten se vaikuttaisi kouluyhteisöön?

Tämän vinkkipaketin

digi- ja printtiversiot löytyvät osoitteesta:

<https://osake.eeventti.fi/materiaalit/tuen-vinkkipaketti>

4. Vinkkilistat oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin

Käytännön toimenpiteitä koulutasolla

Rehtorin vastuu	Henkilöstöresurssi	Osaamisen vahvistaminen
☐	☐	☐
☐	☐	☐
☐ Johtaminen: arvot, tavoitteet, suunnittelu, toteuttaminen, arviointi	☐ Yhteisopettajuus	☐ Tampereen seudun Osakkeen palvelut
☐ Lukuvuosisuunnitelma, OPS	☐ Samanaikaisopettaja	☐ Kollegan tuki
☐ Saavutettavuus ja esteettömyys	☐ Resurssiopettaja	☐ Itsenäinen opiskelu (esim.OPH, NMI, Valteri ym.)
☐ Opetusryhmien muodostaminen	☐ S2-opettaja	☐ Ammatilliset verkostot ja tapahtumat
☐ Yhteistyörakenteet	☐ Kietu-opettaja	☐ Mentorointi
☐ Henkilöstöresurssin kohdentaminen	☐ Erityisopettaja	☐ Työnohjaus
☐ Lukujärjestys: palkitukset	☐ Erityisluokanopettaja	☐
☐ Osaamisen kehittäminen	☐ Ryhmäkohtainen koulunkäynninohjaaja	☐
☐ Tiedonsiirron sujuvuus siirtymävaiheissa oppilastuntemuksen varmentamiseksi	☐	☐

Tämän listan avulla voit varmistua siitä, että olet kokeillut monipuolisesti erilaisia oppimisen edellytyksiä tukevia järjestelyitä luokassa. Voit käyttää listaa oman ajattelun tukena, perehdytyksessä tai vaikkapa printata sen, ja rastiittaa kokeilemasi keinot.

4. Vinkkilistat oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin

Oppimisympäristön saavutettavuus ja esteettömyys

Tilajärjestelyt	Tilajärjestelyt	Istumapaikka
Siisteys, selkeys, järjestys: pulpettien paikat, tavaroiden paikat, julisteet suorassa ja ehjiä	Tarkastuspiste samassa paikassa	Lähellä opettajaa
Valaistus	Luokkatilan pysyvyys	Luokan takana
Akustiikka	Lukemisen ja kirjoittamisen tukivälineet saatavissa luokkatilassa: lukuviivain, väripaperi, värikalvo ym.	Tarkkaavaisen oppilaan vieressä
Lämpötila	Aktiivisuuden säätelyn välineet luokkatilassa: sinitarra, piipunrassi, pehmopallot, aktiivyyntynyt, liukueste ja jumppakuminauha tuoliin ym.	Kaukana häiriötekijöistä
Tilan jakaminen: sermit	Rauhoittamisen välineet saatavissa luokkatilassa: painopeitto, -käärme, -liivit, stressipallot, sermit, kuulosuojaimet ym.	Työrauhaa tukeva, opettajan pedagogisin perustein kirjattu istumajärjestys
Säännöt näkyvillä	Ruokailun järjestäminen tarvittaessa rauhallisessa tilassa/ajankohdassa	"Konttori" -työpiste
	Opasteet/ vihjeet/ värit tiloissa kulkemiseksi	Pysyvät istumapaikat luokissa ja ruokalassa

Tämän listan avulla voit varmistua siitä, että olet kokeillut monipuolisesti erilaisia oppimisen edellytyksiä tukevia järjestelyitä luokassa. Voit käyttää listaa oman ajattelun tukena, perehdytyksessä tai vaikkapa printata sen, ja rastiittaa kokeilemasi keinot.

4. Vinkkilistat oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin

Oppimisympäristön saavutettavuus ja esteettömyys

Strukturointi ☐	Välineiden käyttäminen ☐
☐ Tuntirakenne näkyviin ☐ Oppitunnin tavoitteen määritteleminen ☐ Tunnin yhteinen, selkeä aloitus ☐ Tunnin kulku ja tavoitteet (ensin – sitten – lopuksi) ☐ Muutosten ennakointi ☐ Kuvatuki ☐ Rutiinit tunnin rakenteessa ☐ Rauhoittuminen tunnin alkuun ja loppuun ☐ Päiväjärjestys ja päivän ohjelman läpikäyminen ☐	☐ Visuaalinen kuvatuki toiminnanohjauksen tukena ☐ Lukuviivain ☐ Ajan hahmottaminen: Time timer, tiimalasi, Mouse timer, online-stopwatch ym. ☐ Tilan jakaminen: sermi ☐ Hypistelyvälineet: nystypallo, sinitarra, piipunrassi, spinneri, popit ☐ Aktiivittyynt ☐ Liukuestealusta ☐ Jalkarulla/kuminauha ☐ Kuulokkeet, musiikin kuuntelu ☐ Kuulosuojaimet

Tämän listan avulla voit varmistua siitä, että olet kokeillut monipuolisesti erilaisia oppimisen edellytyksiä tukevia järjestelyitä luokassa. Voit käyttää listaa oman ajattelun tukena, perehdytyksessä tai vaikkapa printata sen, ja rastiittaa kokeilemasi keinot.

4. Vinkkilistat oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin

Kielitietoinen opetus

Opetustilanteessa	Oppimateriaalit	Opiskelustrategiat
☐	☐	☐
☐ Keskeisten käsitteiden avaaminen	☐ Saavutettavuuskirjasto Celian palvelut	☐ Lukemisen strategiat
☐ Sanavaraston laajentaminen	☐ Oppimateriaalien valmiit sanastot: Sanomapron Sanastot-sovellus	☐ Tiivistelmien kirjoittaminen
☐ Opiskeltavien käsitesanojen sanasto	☐ Oppimateriaalien äänikirjasovellukset: Otavan Nova, Sanomapron Arttu	☐ Alleviivaaminen
☐ Käsitekartta: ylä- ja alakäsitteet	☐ Selkotekstit, selkokirjat	☐ Muistiinpanot
☐ Opiskeltavien käsitesanojen sanasto	☐ Tekstin selkiyttäminen: fontti, riviväli, lihavointi	☐ Opiskelustrategioiden opettelu
☐ Selkokielliset ohjeet, kuvatuki	☐ Lukuviivain, väriklvot	☐ Erilaisten tekstilajien tunnistaminen
☐ Selkokiellisyys: opetustilanteen selkokiellisyys	☐ Värillisen paperin käyttäminen monisteen pohjana	☐
☐ Opiskeltavien asioiden jäsentäminen	☐ Paperinen oppimateriaali	☐
☐ Oppimista tukevat aktiviteetit	☐ Tietokoneen käyttö tuottava kirjoittaminen, pitkät vastaukset, muistiinpanot	☐
☐ Tekstit: tiivistelmät, tukisanalatat, tekstin ydinvirkkeet	☐	☐
☐ Vuorovaikutuksen tukeminen kielenkäyttötilanteissa	☐	☐
☐	☐	☐

Tämän listan avulla voit varmistua siitä, että olet kokeillut monipuolisesti erilaisia oppimisen edellytyksiä tukevia järjestelyitä luokassa. Voit käyttää listaa oman ajattelun tukena, perehdytyksessä tai vaikkapa printata sen, ja rastittaa kokeilemasi keinot.

4. Vinkkilistat oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin

Eriyttäminen

Eriyttäminen	Tavoitteet	Tehtävät	Kotitehtävät
Etenemisnopeus	Oppilaalla on tieto opittavista tavoitteista	Luokassa	Merkinnät taululle
Opittavan asian syvyys ja laajuuden eriyttäminen esim. rajattu urakka	Oppilaalla tieto opittavien asioiden arviointikriteereistä	Oppilaskohtaisesti	Merkinnät Wilmaan
Työskentelytavat	Oppilaan mahdollisuudet vaikuttaa omaan oppimisen suunnitteluun	Oppilaan mahdollisuudet vaikuttaa: tehtävien järjestys, tehtävien taso	Merkintä kirjaan tai läksyvihkoon: post it –lappu, kirjanmerkki
Työskentelyn lisäaika	Oppilaan mahdollisuudet asettaa itselleen oppimisen ja työskentelyn tavoitteet	Tehtävien vaatimustason eriyttäminen alas- ja ylöspäin	Eriyttävät läksytehtävät
Materiaali: tiivistelmät, kertaus, lyhennetyt tekstit, ylöspäin eriyttävä, e-kirjat	Tavoitteiden säännöllinen uudelleenarviointi ja asettaminen	Tehtävien määrä	Oman puhelimen tai tabletin käyttö
Äänikirjat: Oppimateriaalien omat äänikirjat, saavutettavuuskirjasto Celia	Tuntityöskentelyn kriteerit oppilailla tiedossa	ViLLE-oppimisympäristön hyödyntäminen	Suullinen läksy
Havainnollistamismateriaalit	Jokainen opiskelee omalla taitotasollaan	Urakatehtävät	Kuvatuellinen läksy
			Läksyparkki

Tämän listan avulla voit varmistua siitä, että olet kokeillut monipuolisesti erilaisia oppimisen edellytyksiä tukevia järjestelyitä luokassa. Voit käyttää listaa oman ajattelun tukena, perehdytyksessä tai vaikkapa printata sen, ja rastittaa kokeilemasi keinot.

4. Vinkkilistat oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin

Eriyttäminen

Opetus	Osaamisen näyttäminen	Koejärjestelyt	Palaute
Opettajan puheen ja tekemisen rytmittäminen	Kokeet	Lisäaika	Itsearviointi
Havainnollistaminen konkreettisoin välinein	Portfoliot	Koepaperin leikkaaminen osiin	Vertaisarviointi
Mallintaminen, toistot	Esitelmät	Kokeiden suorittaminen erillisessä tilassa	Arviointikeskustelut
Visuaalisuus	Muut kirjalliset tuotokset	Suullisten kokeiden käyttö	Säännöllinen, myönteinen palaute
Auditiivisuus	Suulliset esitykset	Kokeen suullinen täydentäminen	Tavoitteen suuntainen kannustava ja rohkaiseva palaute
Toiminnallisuus	Videot	Koealueen suorittaminen osissa, välikokeet	Palaute tehtävien teosta
Oppilaiden osallisuus suunnittelussa	Vihkotyöskentely	Koetehtävän selvittäminen suullisesti	Onnistumisten sanoittaminen ja näkyväksi tekeminen
Ohjeiden selkeys, pilkkominen, vaiheistaminen	Tehtäväpaketit	Pari- ja ryhmäkokeet	Palaute tuntityöskentelystä
Yksilöllinen ohjaaminen	Pari- ja ryhmätyöt	Aikuisen tuki kokeessa	Oppilas tietää, mitä häneltä odotetaan
Ohjeen ymmärtämisen varmistaminen	Projektit	Muistilapun/ajatuskartin käyttäminen kokeessa	Kannustava palaute näkyviin Wilmaan
Tehtävänannot suullisesti ja visuaalisesti: kuvatuki	Urakat	Kertausmateriaalit	Muu palaute Wilmaan rakentavassa muodossa
Selkokieliisyys	Opintoretket		
Sanoittaminen myönteisessä muodossa			
Tauot: mahdollisuus liikkua, työskentelyn rytmittäminen			

Tämän listan avulla voit varmistua siitä, että olet kokeillut monipuolisesti erilaisia oppimisen edellytyksiä tukevia järjestelyitä luokassa. Voit käyttää listaa oman ajattelun tukena, perehdytyksessä tai vaikkapa printata sen, ja rastittaa kokeilemasi keinot.

4. Vinkkilistat oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin

Pedagogiset ratkaisut oppimisen tueksi

Keskittyminen ja tarkkaavuus	Keskittyminen ja tarkkaavaisuus	Vireystilan säätely ja aistit	Vireystilan säätely ja aistit
Istumajärjestys keskittymistä tukeva	Selkeys ja yksinkertaisuus	Vireystilamittari käytössä	Näkö: valaistus, etäisyys taulusta, suunta suoraan opettajaan päin
Aktivoinnin välineet: sinitarra, piipunrassi, pehmopallot, aktiiviyynyt, liukueste ja jumppakuminauha tuoliin	Tehtävänannot suullisesti ja visuaalisesti	Vireystilan nostaminen aktiivisuutta lisäävillä harjoitteilla	Kuulo: akustiikka, kuulosuojaimet, etäisyys opettajasta, suunta opettajaan päin, melutason laskeminen
Rauhoittamisen välineet: painopeitto, -käärme, -liivit, stressipallot, sermit, kuulosuojaimet ym.	Toiminnan pilkkominen vaiheisiin, vaiheet esille, kuvittaminen	Vireystilan laskeminen rentoutta lisäävillä harjoitteilla	Haju: hajusteiden tuoksuttomuus, tilan tuulettaminen, ympäristön rauhallisuus
Piirtäminen keskittymisen tukena	Yksilöllinen ohjaaminen	Tauottaminen	Maku: ruoka erillään vai sekoitettuna,
Tauot, mahdollisuus liikkua, työskentelyn rytmittäminen	Päivärytmin ennakointi ja strukturointi	Rentoutumistaitojen harjoittelu: rauhoittumishetket, mindfulness, hengitysharjoitukset	Tunto: paino- ja hypistelyvälineet, kuminauhat, purutuotteet, kosketus, siirtymät, jonotukset, käsien pesu
		Ruokailurytmi ja eväät	Oppimisympäristön aistiärsykkeiden minimoiminen tarvittaessa
			Hiljainen sisävilittunti

Tämän listan avulla voit varmistua siitä, että olet kokeillut monipuolisesti erilaisia oppimisen edellytyksiä tukevia järjestelyitä luokassa. Voit käyttää listaa oman ajattelun tukena, perehdytyksessä tai vaikkapa printata sen, ja rastiittaa kokeilemasi keinot.

4. Vinkkilistat oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin

Pedagogiset ratkaisut oppimisen tueksi

Tunne- ja vuorovaikutustaidot	Tunne- ja vuorovaikutustaidot	Käyttäytymisen tukeminen	Käyttäytymisen tukeminen
Tunnistamisen harjoittelu	Selkeät säännöt ja seuraamukset. Säännöt kuvitettuna.	Tunnin rakenteen strukturointi	Ennalta sovittu rauhoittumispaikka
Nimeämisen harjoittelu	Oppilaiden välisen myönteisen vuorovaikutuksen vahvistaminen	Istumajärjestyksen suunnittelu pedagogisin perustein	Sovitut tavat ei-toivottuun käyttäytymiseen puuttumiseksi
Tunnesäätelyn harjoittelu	Toisen oppilaan tuki	Säännöt esillä ja niistä pidetään kiinni	Taitopuutteiden opettaminen ja johdonmukainen harjoittelu
Tunteiden ilmaisemisen harjoittelu	Kiusaamiseen ja ristiriitatilanteisiin puuttuminen ja selvittäminen	Itsesäätelyn harjoittelemine	Jäävuorimalli
Tunteiden, ajatusten ja tilanteiden sanoittaminen	Opettajan muodostamat ryhmät ja parit	Henkilökohtainen palkintojärjestelmä	Oppilas tietää, mitä häneltä odotetaan
Haastavien tilanteiden läpikäyminen: piirtäminen, sarjakuvat, sosiaaliset tarinat	Taitopuutteiden opettaminen ja systemaattinen harjoittelemine	Toivotun käyttäytymisen vahvistaminen välittömällä palautteella	Kannustava palaute näkyviin Wilmaan
			Muu palaute Wilmaan rakentavassa muodossa

Tämän listan avulla voit varmistua siitä, että olet kokeillut monipuolisesti erilaisia oppimisen edellytyksiä tukevia järjestelyitä luokassa. Voit käyttää listaa oman ajattelun tukena, perehdytyksessä tai vaikkapa printata sen, ja rastiata kokeilemasi keinot.

4. Vinkkilistat oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin

Pedagogiset ratkaisut oppimisen tueksi

Puhejännitys	Hahmottaminen	Hahmottaminen
☐	☐	☐
☐ Keskustelu parin kanssa	☐ Vaikeuksien kartoittaminen	☐ Visuaalinen: kuvien käyttö, tulkinta, lisäaika, pelit,
☐ Keskustelu ryhmässä	☐ Pysyvät paikat: luokat, tavarat, vaatesäilytys, oma tila	☐ Itseohjautuvuus: struktuurit, pilkkominen, visualisointi, aikuisen tuki
☐ Kuiskaaminen	☐ Tilan selkeyttäminen: värikoodit, kulkureitit liikunnassa pelien tukeminen värein	☐ Taidot: yksityiskohdista kokonaisuus ja toisinpäin, nimeäminen
☐ Eleviestintä	☐ Visuomotoriikka: pallon heittäminen-kiinniotto, kynäote, leikkaaminen, liikuntapelit, lautapelit	☐ Avaruudellinen hahmottaminen, lukujonotaidot ja looginen päättely
☐ Aikuisen kanssa kahdenkeskinen keskustelu	☐ Työjärjestys saatavilla: puhelimessa kuvana, laminoituna paperilla ym.	☐ Kehon hahmottaminen
☐ Parin kanssa esiintyminen	☐ Ajan hahmottaminen: aikarajat, analoginen vai digitaalinen muoto, viikonpäivät, vuodenaajat	☐ Kirjoitussuunnan ja vahvistaminen, välineiden käyttö, strategioiden vahvistaminen
☐ Oppilaan kanssa keskustelu tavoista, jotka ovat mahdollisia	☐	☐
☐ Työtapojen valinta	☐	☐
☐ Vaihtoehtoiset suoritustavat: videot, äänitteet	☐	☐
☐ Peukku-kommunikaatio (ylös, keskelle, alas)	☐	☐

Tämän listan avulla voit varmistua siitä, että olet kokeillut monipuolisesti erilaisia oppimisen edellytyksiä tukevia järjestelyitä luokassa. Voit käyttää listaa oman ajattelun tukena, perehdytyksessä tai vaikkapa printata sen, ja rastittaa kokeilemasi keinot.

4. Vinkkilistat oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin

Pedagogiset ratkaisut oppimisen tueksi

Siirtymätilanteiden tukeminen	Työrauhan tukeminen	Työrauhan tukeminen
Vaikeuksien juurisyiden selvittely: hahmottaminen, pelot, ahdistus, välttely, häpeä osaamattomuudesta	Tunnin rakenteen strukturointi	Yhdessä sovitut käytänteet esim. 3K -Keskeytä, katso ja kuuntele!
Opasteet tai kuvitettu reitti oppimisympäristössä	Istumajärjestykseen vaikuttaminen	Tunnin säännöt esillä ja niistä pidetään kiinni.
Riittävä aika siirtymiin	Oppilaiden ryhmittely	Oppilas tietää mitä häneltä odotetaan
Siirtymien harjoittelu	Ryhmän yhteinen palkintojärjestelmä	Kannustava palaute Wilmaan
Muistisäännöt	Konkreettinen ohjaus, esim. Istu ja katso eteenpäin	Muu palaute Wilmaan rakentavassa muodossa
Itseohjautuvuuden tukeminen esim. kuvin	Välitön palaute, kehuilla vahvistaminen	Tarvittaessa henkilökohtaiset, ohjaavat keskustelut oppilaiden kanssa
Oppilaalla tiedossa, mitä häneltä odotetaan		
Siirtymätilanteiden ennakkointi		
Toisen oppilaan tuki siirtymässä		
Aikuisen tuki siirtymässä		

Tämän listan avulla voit varmistua siitä, että olet kokeillut monipuolisesti erilaisia oppimisen edellytyksiä tukevia järjestelyitä luokassa. Voit käyttää listaa oman ajattelun tukena, perehdytyksessä tai vaikkapa printata sen, ja rastiittaa kokeilemasi keinot.

4. Vinkkilistat oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin

Pedagogiset ratkaisut koulunkäynnin tueksi

Kouluun ja ryhmään kiinnittyminen	Kuormittuminen ja opiskelu	Opetus ja yhteistyö	Koulunkäyntikyvyn tuki
☐ Ryhmäyttäminen: Yhteispeli ym.	☐ Kuormituksen arvioiminen ja keventäminen: tilat, tehtävät, aistikuormitus, psyykinen kuormitus	☐ Oppilastuntemuksen hyödyntäminen	☐ Selkeät odotukset
☐ Turvallinen ilmapiiri: osallisuus, epäasialliseen käytökseen puuttuminen, turvakortti	☐ Joustavuus opintojen etenemisessä ja suunnittelussa	☐ Itseohjautuvuuden tukeminen	☐ Toivotun käyttäytymisen vahvistaminen myönteisin keinoin
☐ Hyvän huomaaminen	☐ Koulunkäynnin-/yhteisöohjaajan tuki	☐ Oppilaan kuunteleminen	☐ Yksilöllisesti selkeät odotukset käyttäytymiselle
☐ Tunnetaitojen harjoittelu	☐ Erytisopettajan/erityisluokanopettajan tuki	☐ Selkeät struktuurit tunneissa	☐ Tilanteiden ennakointi
☐ Hyvinvointitaitojen harjoittelu	☐ Oppilaanohjaus	☐ Yhteiset rutiinit oppitunneilla ja välitunneilla	☐ Selkeästi annetut ohjeet
☐ Vuorovaikutustaitojen harjoittelu	☐ Vaihtelevat työskentely- ja suoritustavat	☐ Poissaolojen ja myöhästymisten seuranta sekä puuttuminen	☐ Johdonmukainen, välitön, kannustava ja tehokas palaute
☐ Itsetunnon vahvistaminen	☐ Oppilaan osallisuus opintojen suunnittelussa ja toteutuksessa	☐ Tiivis yhteistyö kotiin: yhteiset sopimukset	☐ Opetustilanteiden organisointi ja pedagogiikka
☐ Siirtymävaiheiden tuki ja tiedonsiirto oppilastuntemuksen perustana	☐ Huoltajien sitouttaminen koulunkäynnin suunnitteluun ja toteutukseen	☐ Läsnäolon tukeminen	☐ Taitojen systemaattinen harjoittelu
☐	☐	☐ Käyttäytymisen tukeminen	☐ Vahvempi ohjaaminen toivottuun käyttäytymiseen
☐	☐	☐ Juurisyiden selvittäminen: poissaolokartoitukset esim. ISAP, SNACK	☐ Huoltajien osallisuus ja sitouttaminen koulunkäynnin tukemiseen
☐	☐	☐ Yhteistyö opiskeluhuollon ammattilaisten kanssa	☐
☐	☐	☐ Yhteistyö lastensuojelun kanssa	☐

Tämän listan avulla voit varmistua siitä, että olet kokeillut monipuolisesti erilaisia oppimisen edellytyksiä tukevia järjestelyitä luokassa. Voit käyttää listaa oman ajattelun tukena, perehdytyksessä tai vaikkapa printata sen, ja rastittaa kokeilemasi keinot.

4. Vinkkilistat oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin

Monialainen yhteistyö

Koulunkäynninohjaajat	Opiskeluhoolto	Muu henkilöstö
☐	☐	☐
☐ Päivän aloitus ja päivän läpikäyminen oppilaan kanssa	☐ Yhteisöllinen opiskeluhoolto: ilmiöt, yhteisöllinen työ	☐ Yhteisöohjaajat
☐ Ohjaus tunnin aikana	☐ Luokkatyöskentelyn tukeminen: ryhmäyttäminen ym.	☐ Kouluvalmentajat
☐ Apuna siirtymissä	☐ Koulupsykologi: oppimisvaikeuksien kartoittaminen, tunnetaitojen vahvistaminen keskustelutuki	☐ Nuoriso-ohjaaja
☐ Apuna tilanteiden ennakkoinneissa	☐ Koulukuraattori: vuorovaikutustaitojen ja sosiaalisen osallisuuden vahvistaminen, keskustelutuki	☐ Kasvatusohjaaja
☐ Oppilaan apuna itsesäätelyn harjoittelemisessa	☐ Kouluterveydenhuolto: ravitsemus, lääkehoidollinen tuki, yksilökohtainen tuki	☐ Muut kouluyhteisössä toimivat
☐ Toiminnanohjauksen harjoittelu oppilaan kanssa	☐ MAR-monialainen asiantuntijaryhmä oppimisen tuen arvioinnin tukena	☐
☐ Perehdytetty oppilaiden tuen tarpeisiin	☐ Yksilökohtainen opiskeluhoolto	☐
☐ Ohjeistus etukäteen oppituntiin liittyvistä asioista	☐	☐
☐ KKO:n omat havainnot oppilaista	☐	☐
☐ Yhdessä sovitut työtavat aikuistiimin kesken	☐	☐
☐ Yhteyslinkkinä koulun ja kerhon välillä (päivittäinen tilanne)	☐	☐

Tämän listan avulla voit varmistua siitä, että olet kokeillut monipuolisesti erilaisia oppimisen edellytyksiä tukevia järjestelyitä luokassa. Voit käyttää listaa oman ajattelun tukena, perehdytyksessä tai vaikkapa printata sen, ja rastiittaa kokeilemasi keinot.

4. Vinkkilistat oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin

Muistiinpanoja

[illegible]

4. Vinkkilistat oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin

Muistiinpanoja

[illegible]

5. Lähteet

Koulu kunnossa –hanke: Varhainen puuttuminen koulupoissaoloihin. [Koulukunnossa opettajan miniopas](#)

Nokian kaupunki. 2023. Tuen portaat ja tukitoimien vinkkilista

Närhi, V. 2023. Miten tukea onnistumista koulussa? Itä-Suomen aluehallintoviraston luentotilaisuus.

Opetushallitus: [Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet](#)

Opetushallitus: [Kielitietoinen opetus.](#)

Puustjärvi, A. 2023. Mitä opettajan tulisi tietää neurokehityksellisistä häiriöistä? Itä-Suomen aluehallintoviraston luentotilaisuus.

Sandberg, E. 2024. Yleinen tuki. Laadukas kasvatus, ohjaus ja pedagogiikka.

Sandberg, E. 2022. Pedagoginen tuki perusopetuksessa ja toisella asteella.

Valteri. 2025. [Kiva, kun tulit! Pieni opas koululäsnäolon tueksi ja poissaolojen vähentämiseksi.](#)

Valteri.2025. [Neuromoninaisuutta tukemassa-Työkaluja koulyympäristön kehittämiseen.](#)

Toivottavasti sait vinkeistä apua ja inspiraatiota!

Koottu seudullisessa yhteistyössä:

Outi Etu-Seppälä, Tampereen kaupunki
Tiia-Pauliina Ahokangas, Nokian kaupunki
Tiina Lammi, Pirkkalan kunta
Katariina Ratia, Tampereen seudun Osake

Tietopakettia kehitetään käyttökokemusten ja annetun palautteen perusteella. Voit antaa palautetta osoitteeseen osake@tampere.fi

